

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

13. april 2012

Høringsuttalelse - forslag til forskrift om rammeplan for barnehagelærerutdanning

Det vises til høringsbrev av 1.02.2012 med forslag til forskrift om rammeplan for barnehagelærerutdanningen. Vi takker for muligheten til å gi våre innspill og kommentarer til forslaget til forskrift på vegne av våre 133 barnehager.

Departementet henstiller til særlig å vurdere utdanningens formål, utdanningens læringsutbyttebeskrivelser og skifte av navn fra førskolelærerutdanning til barnehagelærerutdanning.

I og med at NOKUTs evaluering av norsk førskolelærerutdanning fra 2010 er del av grunnlaget for oppnevningen av utvalget som har hatt i mandat å utarbeide forslaget til forskrift som nå er på høring, ser vi det som naturlig å trekke frem funn fra denne i vår høringsuttalelse.

Vi er i høringsbrevet gjort kjent med at det kun er forslag til forskrift om rammeplan for barnehagelærerutdanningen som er lagt ut til høring og at Nasjonale retningslinjer for barnehagelærerutdanningen ikke er en del av denne høringen. Disse dokumentene kan ikke ses helt adskilt fra hverandre og vi kommer derfor til å knytte noen kommentarer til dette. Vi har forståelse for at det vil være andre dokumenter enn forskriften som regulerer innholdet i fremtidig utdanning og at ikke alt skal beskrives i forskriften. Allikevel ønsker vi at skikkethetsvurdering tas inn i forskriften. Denne er helt sentral for utdanning av kvalifisert personale til arbeid i barnehage.

Utdanningens formål

Vi støtter forskriftens formål og ønsker å uttale oss om denne sett i forhold til evaluering av dagens førskolelærerutdanning.

I NOKUTS evaluering av førskolelærerutdanningen utviklet komiteen en modell for å skape sammenheng og overordnede perspektiver. I modellen er utdanningen fremstilt i et spenningsfelt mellom teoretisk og praktisk basert kunnskap, og den tradisjon førskolelærerutdanningen står i og kulturen den er bærer av. Modellen kan i sin grafiske fremstilling gi inntrykk av at henholdsvis teoretisk og praktisk basert kunnskap og kultur og tradisjon er likeverdige størrelser. Gjennom evalueringen kommer det derimot frem at den akademiske dimensjonen i utdanningen er svak fordi det drives lite forskning, at de forskningsresultater som finnes ikke nyttegjøres godt nok i undervisningen og at deler av undervisningen blir gitt av lærere med manglende formell kompetanse til undervisning på bachelornivå.

Trygge barnehager ser på bakgrunn av dette med bekymring på muligheten til å innfri forskriftens formål om en «forskningsbasert barnehagelærerutdanning med høy faglig kvalitet», og at utdanningen «bygger på forskningsbasert kunnskap som et grunnlag for profesjonsutøvelse og kontinuerlig profesjonell utvikling (...)». Det kan se ut som om praktisk basert kunnskap og kultur og tradisjon er de mest bærende elementer i utdanningen. Dersom dette er tilfellet kan profesjonen stå i fare for på sikt å bli mer konserverende rundt ikke-evidensbasert kunnskap enn å være kritisk reflekterende i kontinuerlig profesjonell utvikling. For å innfri formålet i forslag til forskrift om ny barnehagelærerutdanning, er utdanningen avhengig av en sterk forskningsdel som utvikler ny evidensbasert kunnskap i spenningsfeltet med praktisk basert kunnskap og kultur og tradisjoner.

Dersom føringene som ligger i formål til ny forskrift følges opp med ressurser og vilje til å satse på barnehagelærerutdanningen i et lengre perspektiv, mener vi at dette kan bidra til å utvikle kvalitet i barnehagen og utdanningen og virke tiltrekkende for kompetanse som i dag er beskrevet som mangelfull i NOKUTS evaluering. I motsatt fall er vi bekymret for at de beskrivelser i evalueringen av dagens utdanning vil forsterke seg negativt. Vi mener at kvalitetsutvikling i barnehage henger sammen med realisering av formålene i forslag til forskrift.

I gjeldende forskrift til rammeplan for førskolelærerutdanning, er det i § 4 vist til institusjonens ansvar for å vurdere om en student er skikket for læreryrket eller ikke. I forslag til ny forskrift om rammeplan for barnehagelærerutdanning er foreslått:

«§ 1 Virkeområde og formål

Forskriften gjelder for universiteter og høyskoler som gir barnehagelærerutdanning, og som er akkreditert etter lov om universiteter og høyskoler §§ 1-2 og 3-1. (...) Forskriften skal sørge for at utdanningen gir kvalifikasjoner for å ivareta barnas behov for omsorg, lek, læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.»

Vi mener det hviler et betydelig ansvar, både på utdanningsinstitusjonene og praksisbarnehagene, for å vurdere skikketheten til studentene gjennom hele studieforløpet. Skikkethet er grunnlaget for å kunne utvikle øvrige kvalifikasjoner for å jobbe i barnehage.

De siste år barnehageutbygging har ført til at det nå går en større andel av barn som er ekstra sårbare. Dette gjelder blant annet de aller minste barna og barn som ikke har norsk som morsmål i barnehagene enn tidligere. Kommunikasjonen med disse barna er mer utfordrende enn barn som har en godt utviklet verbal kommunikasjon og det krever at alle voksne som jobber i barnehage er skikket til jobben.

I forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning heter det:

«§ 3. Vurderingskriterier for lærerutdanningene

Kriterier ved vurderingen av om en student er skikket i utdanningene som nevnt i § 1 nr. 1 til 5 er:

- a) studenten viser manglende vilje eller evne til omsorg og til å lede læringsprosesser for barn og unge i samsvar med mål og retningslinjer for barnehagens og skolens virksomhet.

- b) studenten viser manglende vilje eller evne til å ha oversikt over hva som foregår i en barnegruppe eller klasse og ut fra dette skape et miljø som tar hensyn til barn og unges sikkerhet og deres psykiske og fysiske helse.
- c) studenten unnlater å ta ansvar som rollemodell for barn og unge i samsvar med mål og retningslinjer for barnehagens og skolens virksomhet.
- d) studenten viser manglende vilje eller evne til å kommunisere og samarbeide med barn, unge og voksne.
- e) studenten har problemer av en slik art at han/hun fungerer svært dårlig i forhold til sine omgivelser.
- f) studenten viser for liten grad av selvinnsikt i forbindelse med oppgaver i lærerstudiet og kommende yrkesrolle.
- g) studenten viser manglende vilje eller evne til å endre uakseptabel adferd i samsvar med veiledning.»

Vi anser skikkethetsvurderingen som en sentral del av den vurderingen som gjøres av studentene og mener derfor at forskrift om ny rammeplan for barnehagelærerutdanningen minimum må referere til at forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning er gjeldende for studenter i barnehagelærerutdanningen.

Læringsutbytte

Vi støtter forslag til læringsutbytte og ønsker å kommentere dette i lys av evaluering av dagens førskolelærerutdanning og våre egne erfaringer.

NOKUTS evaluering av dagens førskolelærerutdanning peker på flere utfordringer som vi mener myndighetene må gripe fatt i dersom utdanningsinstitusjonene skal lykkes med å innfri forventet læringsutbytte slik det er beskrevet i ny forslag til forskrift og de nasjonale retningslinjene.

Vi ønsker i her å trekke frem følgende forhold fra evalueringen:

- Søkere til utdanningen har lavere kartaktergrunnlag enn søkere til andre profesjonsutdanninger.
- Høy andel av undervisningen gis av lærere som ikke er formelt kvalifisert for undervisning på bachelorutdanning ved enkelte av utdanningsinstitusjonene.
- Lav andel av lærere har selv utdanning som førskolelærer og erfaring fra barnehage.
- FoU-arbeidet mangler styrke og retning. Aktiviteten er lav ved mange av institusjonene, også innen problemstillinger som er relevante for førskolelærerutdanningen.
- Manglende forskerkompetanse eller manglende mekanismer som gjør det lett å bruke resultatene i egen utdanning.

Vi støtter NOKUTS anbefaling til departementet om:

- å vurdere å sette minimumskrav til karakterpoeng ved opptak på barnehagelærerutdanning.
- å ta initiativ til å sikre at studenter får lærere som er formelt kvalifisert for å gi bachelorutdanning og at en større andel av lærerne ved barnehagelærerutdanningen har erfaring fra barnehage, uavhengig av hvor studenten tar sin utdanning.
- å videreføre tiltak for å fremme forskning ved utdanningsinstitusjonene som tilbyr barnehagelærerutdanning.

Vi mener ny forskrift til barnehagelærerutdanning vil bidra til å gi fremtidige barnehagelærere en utdanning som er oppdatert etter dagens behov for kunnskaper, ferdigheter og kompetanse. Det vil styrke barnehagen som pedagogisk institusjon at pedagogikk som fag blir integrert i alle kunnskapsområdene.

Vi ser at mange barnehager i dag er relativt «aktivitetsstyrt», hvor ulike aktiviteter gjennomføres som ledd i arbeid med ulike temaer som kan knyttes til rammeplanens fagområder. Vi ønsker at det enkelte barnet blir møtt av pedagoger som planlegger innhold etter barnets utvikling, modenhet og behov, og hvor progresjon for hvert enkelt barn er motivasjon for det pedagogiske arbeidet. Vi mener dette er spesielt viktig for å fremme og involvere barna i et læringsmiljø preget av demokrati, medvirkning, likestilling og sosiale ferdigheter.

Gjennom valgte kunnskapsområder slik de er foreslått i nasjonale retningslinjer for barnehagelærerutdanningen og med integrering av pedagogikk i alle kunnskapsområdene, mener vi barnehagen har et bedre grunnlag for å utvikle sin egenart som pedagogisk virksomhet. Kunnskapsområdene representerer slik vi ser det en tverrfaglighet som stemmer godt overens med tverrfagligheten i barnehage. Som arbeidsgiver opplever vi læringsutbytte slik det fremkommer i forslag til forskrift og i de nasjonale retningslinjene som en positiv konkretisering av hva vi kan forvente av kandidater til jobb i våre barnehager. Dette vil bidra til en mer konkret kommunikasjon om veiledningsbehov ved overgang til yrkesaktivitet.

Skifte av navn fra førskolelærer til barnehagelærer

Vi støtter skifte av navn fra førskolelærer til barnehagelærer og ønsker å gi noen innspill til dette skiftet ut i fra våre erfaringer og etter innspill fra våre barnehager.

Stortingsmelding nr. 41, Kvalitet i barnehage, har et fokus på økt læring. Dette har sammen med forslag om endring av navn til barnehagelærer skapt bekymring for om barnehage som institusjon vil fjerne seg mer fra sin egenart og nærmere seg skole mer enn i dag. Mange ansatte i barnehage assosierer læring med undervisning. Samtidig vet vi at barnehagealderen er en periode i livet hvor barn lærer mest. Vi mener denne motsetningen viser at det er behov for å sette læringsbegrepet på dagsorden og utvikle barnehagens egenart.

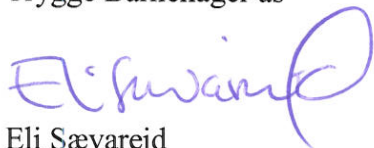
Vi er opptatt av å skape et allsidig læringsmiljø preget av omsorg, lek og læring, samt at barna i vår barnehager skal bevare og utvikle naturlig forskertrang. Vi ønsker læringsbegrepet vel-

kommen sammen med en barnehagelærerutdanning som sikrer kompetanse og ferdigheter til å innfri mål og forventninger som ligger i rammeplan for barnehagenes innhold.

At barnehagene defineres som en egen og viktig sektor innenfor utdanningsløpet i Norge skaper forventninger i sektoren både i forhold til status for ansatte og innhold i virksomheten. For at barnehagen skal kunne utvikle seg som institusjon, mener vi det er avgjørende at vi har godt kvalifiserte ansatte som evner å reflektere over egen praksis, utvikle ny kunnskap og drive innovasjon. En slik utvikling krever en satsing på kompetanseutvikling både i utdanningsinstitusjonene og i barnehagene.

Vi må både kunne utvikle kompetanse, men også gjøre barnehage til en attraktiv arbeidsplass for de som tar etter- og videreutdanning slik at de ønsker å bli. Vi mener ikke det er behov for flere ansvarsnivåer i barnehage, men kan se for oss en utvikling i tittel og lønnskompensasjon som følger av barnehagelærerens kompetansenivå slik det gjør for stillinger i andre deler av utdanningsløpet. En slik utvikling forutsetter at norske myndigheter bidrar til sikre barnehagenes økonomiske grunnlag for drift.

Vennlig hilsen
Trygge Barnehager as

Eli Sævareid
Daglig leder

Direkte tlf.: 52 71 95 10
Mobil: 90 92 66 85
E-post: eli@tryggebarnehager.no